

บทที่ 1

บทนำ



ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในขณะที่ประเทศอยู่ในระยะกำลังเร่งพัฒนา ประชากรของประเทศไทยเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการพัฒนาประเทศใหม่บรรลุเป้าหมาย ปัจจุบันจึงได้มีการปรับปรุง ส่งเสริมทรัพยากรของประเทศทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ ซึ่งเห็นได้จากในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2520 - 2524 รัฐบาลกำหนดการพัฒนาคุณภาพของประชากรไว้เป็น 1 ใน 5 ข้อ ของวัตถุประสงค์หลักที่กำหนดไว้ คือ

เพื่อลดอัตราเพิ่มและปรับปรุงคุณภาพของประชากร ตลอดจนการเพิ่มการจ้างงานในประเทศ โดยมุ่งลดอัตราเพิ่มของประชากรให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ใกล้เคียงสภาพกับทรัพยากรและอัตราการพัฒนาประเทศ ขณะเดียวกันก็มุ่งปรับปรุงคุณภาพของประชากรให้สูงขึ้น และสอดคล้องกับความต่องการกำลังคนในการพัฒนา¹

จากวัตถุประสงค์หลัก รัฐบาลจึงกำหนดแนวทางมาตรการเพิ่มและปรับปรุงคุณภาพของประชากร โดยการมุ่งที่จะพัฒนาการบริการทางสังคมอันได้แก่ การพัฒนาทางด้านการให้บริการสาธารณสุข ซึ่งครอบคลุมถึงเรื่องสุขภาพอนามัย และมุ่งที่จะพัฒนาบริการทางด้านการศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน, แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2520 - 2524, (กรุงเทพมหานคร : เรื่องแต่งการพิมพ์, 2520), หน้า 36.

การพัฒนาบริการทางบ้านสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง จึงได้กำหนดนโยบายในการพัฒนาบริการสาธารณสุขทั้งด้านการรักษาพยาบาลและการป้องกันโรค พร้อมทั้งส่งเสริมสุขภาพอนามัยแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในท้องถิ่นชนบทที่ยังขาดแคลนอยู่มาก¹

ดังนั้น เพื่อให้สนองแนวนโยบายการพัฒนาการสาธารณสุข ให้ขยายบริการสาธารณสุขออกให้ทั่วถึงในท้องถิ่นชนบท จึงจำเป็นต้องเร่งผลิตบุคลากรในทีมงานสาธารณสุขให้ทันกับการพัฒนาการสาธารณสุข พยายามเป็นบุคลากรประเภทหนึ่งในทีมงานสาธารณสุขและเป็นผู้ที่ได้รับการพิจารณาจากทุกฝ่ายในระบบงานสาธารณสุขว่า เป็นบุคลากรที่สำคัญยิ่งต่อการแก้ไขปัญหาสาธารณสุข ตลอดจนพิทักษ์รักษาสุขภาพอนามัยของประชาชน บทบาทของพยาบาลที่มีอยู่ในระดับงานสาธารณสุขนั้นมีทั้งในเรื่องการบริหารงาน เรื่องการให้บริการไม่ว่าจะเป็นที่ระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน² ควบคู่กันคณะกรรมการโครงการพัฒนาสาธารณสุขตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 จึงได้กำหนดเป้าหมายการผลิตบุคลากรพยาบาลไว้ในโครงการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรดังนี้

1. ขยายการรับนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาลที่มีอยู่ทุกแห่ง เพื่อที่จะสามารถผลิตพยาบาลได้ 3,400 คน ภายใน 5 ปี
2. จัดตั้งวิทยาลัยพยาบาลที่จังหวัดลำปาง ซึ่งสามารถรับนักศึกษารุ่นแรก จำนวน 70 คน ใน พ.ศ. 2521
3. ปรับปรุงโรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล จังหวัดสระบุรี และจังหวัดชลบุรี เป็นวิทยาลัยพยาบาล รับนักศึกษาไปรวมกันทั้งสิ้นปีละ 130 คน เริ่มดำเนินการในปี 2521

¹กระทรวงสาธารณสุข, โครงการพัฒนาการสาธารณสุขตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2520 - 2524, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักข่าวอาชิตย, 2519), หน้า 39.

²อมร นนทสุต "พยาบาลกับแผนพัฒนาสาธารณสุข", เอกสารการประชุมพยาบาลแห่งชาติ ครั้งที่ 5 ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 27 - 30 ตุลาคม 2518. (อัครสำเนาะ)

4. ปรับปรุงหลักสูตรครูพยาบาล เพื่อขยายการผลิตครูพยาบาลให้ได้ปีละ 100 คน
ซึ่งจะเริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2520

ประมาณว่านักศึกษาพยาบาลจะต้องจบการศึกษาจากสถาบันการผลิต ตามข้อผูกพันกับ
โครงการเป็นจำนวนไม่น้อยกว่า 600 คนต่อปี¹

ภัยเหตุซึ่งกล่าวแล้ว วิทยาลัยพยาบาล ของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นสถาบันที่มี
หน้าที่รับผิดชอบในการผลิตบุคลากรพยาบาล จึงจำเป็นต้องเร่งปรับปรุงการจัดการศึกษาวิชาชีพ
พยาบาลขึ้นทุก ๆ สถาบัน เพื่อเตรียมบุคคลที่มีบทบาทและความรู้ความสามารถปฏิบัติงานด้านบริการ
พยาบาลแก่สังคมได้ ทั้งนี้มาตรฐานคุณภาพการพยาบาลในปัจจุบันและอนาคต จึงขึ้นอยู่กับความ
สามารถในการจัดดำเนินการศึกษาของแต่ละสถาบัน

ในการจัดการศึกษาอันเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารสถาบัน ที่จะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลง
ทางด้าน การเรียนการสอน เพราะการบริหารงานที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของสถาบันการศึกษาก็คือ
ต้องรับผิดชอบต่อพัฒนาโครงการการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ และบรรยากาศของ
โรงเรียนจะต้องเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนการสอน² ทั้งนี้คุณภาพของระบบการศึกษาจะดีเพียงใด
ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการบริหารงานของสถาบันนั้น ๆ ซึ่งประกอบด้วย การจัดหลักสูตร
โปรแกรมการสอน วัสดุและสื่อการสอนไปกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา มีระบบของการบริหารงาน
ที่มีประสิทธิภาพ มีอาคารเรียน ห้องสมุดที่ส่งเสริมให้เกิดทักษะในการเรียนรู้ มีครูที่มีประสิทธิภาพ
สูงจึงจะช่วยพัฒนาระบบการศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้นและช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนไปในทางที่ดี

¹ กระทรวงสาธารณสุข, โครงการพัฒนาการสาธารณสุขตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2520 - 2524, หน้า 116.

² E. Miklos, "School Climate and Program Development" Selected
Readings in Educational Administration, (Department of Educational
Administration, University of Alberta, Edmonton, Canada, 1970) p. 331.

ประสงค์ ปัจจุบันนักการศึกษาเชื่อว่า การศึกษาเป็นการเปลี่ยนแนวพฤติกรรมของผู้เรียน¹ ซึ่งพฤติกรรมหรือความประพฤตินี้เป็นวิถีทางที่บุคคลคิด รู้สึกและปฏิบัติ ฉะนั้นในการที่จะให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ได้นั้นก็ขึ้นอยู่กับ การปรับปรุงคุณภาพของการศึกษา โดยจะต้องพยายามจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา ซึ่งจะต้องครอบคลุมทั้ง 3 ระดับของจุดมุ่งหมาย ในการจัดการศึกษาหลักการแบ่งระดับจุดมุ่งหมายของการศึกษา² (Taxonomy of Objective) ถือว่า การเรียนรู้ของคนแบ่งได้ 3 ระดับ คือ พุทธิปัญญา (Cognitive Domain) ทักษะและค่านิยม (Affective Domain) และระดับทักษะ (Psychomotor Domain) ซึ่งจุดมุ่งหมายทั้ง 3 ระดับนี้จะทำให้นักศึกษามีโอกาสได้ใช้ความสามารถ ความพยายามและทัศนคติด้วยตนเอง มีความคิดเห็นและเสริมสร้างทัศนคติที่ดีอันนำไปสู่การกระทำที่สร้างสรรค์ ทัศนคติให้เกิดทักษะ สามารถประกอบวิชาชีพได้บรรลุจุดมุ่งหมาย ดังนั้นในการจัดการศึกษา ผู้บริหารจะต้องนึกถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำประสภารงณฑ์ ส่งเสริมเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมแก่ผู้เรียน ไปในทางที่พึงประสงค์ ซึ่งขึ้นอยู่กับคุณภาพของการจัดระบบการศึกษาเป็นสำคัญ

จากการศึกษาของ อาร์เธอร์ ที เจอร์ซิลด์ (Arthur T. Jersild) พบว่าความคิดเห็นเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลนั้นที่จะแสดงออกมา³ และสุพัตรา สุภาพ กล่าวว่าคุณคนใดก็ตามที่มีโอกาสเข้ามาอยู่ในอาชีพหนึ่งเป็นเวลานานพอสมควร อาจจะเกิด

¹Harold W. Bernard, Psychology of Learning and Teaching. (New York : McGraw-Hill Co., 1965), p. 32.

²Benjamin S. Bloom, Taxonomy of Education Objectives Hand Book I : Cognitive Domain, (New York : David McKay Co, 1972), p. 7.

³Arthur T. Jersild, Child Psychology, (New York : Prentice - Hall, 1947), p. 575.

ความรู้สึกลึกซึ้งต่อระเบียบกฎเกณฑ์นั้น ๆ ว่าเป็นเสมือนตัวเอง (Identification) และแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่ยอมรับของคณาจารย์นั้น¹ ทั้งนี้จึงพอจะกล่าวได้ว่า นักศึกษาพยาบาลที่เข้ามาใช้เวลาในการศึกษาวิชาชีพพยาบาลเป็นเวลา 4 ปี จะมีความคิดเห็นไปในแนวใด ต่อการบริหารงานของวิทยาลัยพยาบาล เมื่อได้ผ่านระบบการจัดการศึกษา การเรียน การสอน และประสบการณ์ในการ เรียนรู้มากขึ้นตามลำดับขั้นที่สูงขึ้น ด้วยเหตุนี้พอจะกล่าวได้ว่า ซึ่งอาจจะใช้ความคิด เห็นเป็นเครื่องทำนายพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้น

ด้วยเหตุที่ความคิดเห็นมีความสำคัญดังกล่าวแล้ว การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับ การบริหารงานของวิทยาลัยพยาบาลจึงมีความสำคัญ เพราะจะช่วยให้ทราบว่าการที่นักศึกษาพยาบาลได้รับการศึกษาวิชาการต่าง ๆ อยู่ในวิทยาลัยพยาบาลเป็นเวลานานถึง 4 ปี นั้น ช่วยให้นักศึกษาพยาบาลเหล่านั้นพัฒนาและเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น ตลอดจนทัศนคติไปในทางที่พึงประสงค์หรือไม่ อันจะเป็นแนวทางไปสู่การปรับปรุงงานการบริหารวิทยาลัยพยาบาล เพื่อผลิตพยาบาลที่มีคุณภาพตามที่กองงานวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ในการผลิตบุคลากรวิชาชีพพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข ให้ได้ปริมาณและคุณภาพตามที่กำหนดไว้ในโครงการแผนพัฒนาการสาธารณสุข ซึ่งจะส่งผลให้ประเทศได้กำลังคนที่มีความรู้ความสามารถ และประสิทธิภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับ การบริหารงานด้านวิชาการ และค่านักศึกษา ของวิทยาลัยพยาบาลในกองงานวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ปีที่ 2 ปีที่ 3 และปีที่ 4

¹สุพัทธา สุภาพ, สังคมวิทยา, พิมพ์ครั้งที่ 2. (พระนคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2515), หน้า 71.

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตดังนี้ คือ

1. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาพยาบาลในการศึกษา 2520 ชั้นปีที่ 1 ปีที่ 2 ปีที่ 3 และปีที่ 4 ชั้นละ 45 คน โดยสุ่มตัวอย่างมาจากวิทยาลัยพยาบาล 4 แห่ง ของกองงานวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข รวมประชากรทั้งหมด 720 คน

2. ในการวิจัยมุ่งศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับการบริหารงานของวิทยาลัยพยาบาลในด้านการบริหารวิชาการและด้านการบริหารกิจการนักศึกษาเท่านั้น

3. ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นแบบอัตราส่วนให้ค่า (Rating Scale) เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

4.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ระดับชั้นและวิทยาลัยพยาบาลแต่ละแห่ง

4.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ความคิดเห็นต่อการบริหารงานของนักศึกษาพยาบาล

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้คาดว่าจะได้รับประโยชน์จากผลของการวิจัย ดังนี้

1. ผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาลจะได้ทราบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความพอใจในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ของวิทยาลัยพยาบาลมากน้อยเพียงไร

2. เพื่อที่จะได้ทราบต่อไปว่า นักศึกษาพยาบาลซึ่งเข้ามาศึกษาอยู่ในวิทยาลัยพยาบาลเป็นเวลาอย่างน้อย 4 ปี มีการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นต่อการบริหารงานของวิทยาลัยพยาบาลอย่างไร

3. ผลการวิจัยนี้จะช่วยชี้แนวทางให้ผู้บริหารงานวิทยาลัยพยาบาลได้ทราบว่าการบริหารงานของวิทยาลัยพยาบาล ประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงไร จะได้นำข้อเท็จจริงที่ได้นี้ไปปรับปรุงการบริหารงานของวิทยาลัยพยาบาลให้ดียิ่งขึ้น

ขอตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยถือว่า

1. ขอความแต่ละข้อความของแบบสอบถามความคิดเห็นในแต่ละด้านมีความสำคัญเท่า ๆ กัน
2. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จะตอบสนองต่อข้อความถามของแบบสอบถามตามความคิดเห็นที่เขามีอยู่จริง

ความจำกัดของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความปรารถนาที่จะทำการวิจัยให้ได้ผลดีที่สุดแต่ขอบเขตของงานจะเกิดขึ้นได้ จากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. การวิจัยครั้งนี้ได้รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเพียงอย่างเดียว
2. เนื่องจากระยะเวลาที่ทำการวิจัยครั้งนี้ เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา และแก้ไขเรื่องประชาธิปไตยและเสรีภาพในการแสดงออก ซึ่งอาจมีส่วนทำให้ผลการวิจัยผิดพลาดไปจากความเป็นจริง

คำจำกัดความ

คำจำกัดความที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้

นักศึกษาพยาบาล หมายถึง นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ปีที่ 2 ปีที่ 3 และปีที่ 4 ของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดกองงานวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข ที่เป็นตัวแทนในการวิจัย ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2520

ระดับชั้นเรียน หมายถึง การแบ่งกลุ่มนักศึกษาตามรายวิชาและจำนวนเวลาที่เรียน โดยหลักเกณฑ์ของวิทยาลัยพยาบาล ในกองงานวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข

วิทยาลัยพยาบาล หมายถึง สถาบันซึ่ง เป็นสถานที่ ใ้สอนนักศึกษาพยาบาล
 ในระดับประกาศนียบัตรพยาบาลและอนามัย และประกาศนียบัตรวิชาดุจครรภ ซึ่งอยู่ในความ
 ความคุมดูแลของกองงานวิทยาลัยพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข

ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกเฉพาะตัวบุคคลที่มีต่อคำถามในแบบสอบถาม
 ความคิดเห็น โดยไม่มีคำตอบว่าถูกหรือผิด

การบริหารงาน หมายถึง การบริหารงานของวิทยาลัยพยาบาลเฉพาะการ
 บริหารงานด้านวิชาการ และการบริหารงานด้านกิจการนักศึกษา

การบริหารงานด้านวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจการทุกชนิดในวิทยาลัย
 พยาบาลที่จัดขึ้นเพื่อการ เรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลได้แก่การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียน
 การสอน การจัดประสบการณ์ภาคปฏิบัติ การประเมินผล คณาจารย์ที่ทำการสอน และการ
 บริการวิชาการ

การบริหารกิจการนักศึกษา หมายถึง การบริหารกิจการในวิทยาลัยพยาบาล
 ที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตร การบริหารกิจการนักศึกษาซึ่งได้แก่ กิจกรรม
 นักศึกษา สวัสดิการและบริการกิจการนักศึกษา

ศูนย์วิทยพัทยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย